

Jesteś rodzicem lub opiekunem prawnym?

Co możesz zrobić, gdy dziecko w szkole doświadcza dyskryminacji i związanej z nią przemocy ze strony rówieśników bądź dorosłych

Szkoła powinna zapewnić każdemu dziecku wolne od dyskryminacji i wynikającej z niej przemocy środowisko nauczania.

Szkoła wolna od dyskryminacji to szkoła bezpieczna.

Czego mamy prawo oczekiwać od dorosłych pracujących z dziećmi w szkole?

1

Dyskryminacja to nierówne, gorsze traktowanie osób w oparciu o ich przynależność do pewnej grupy, wyróżnionej na podstawie jednej cechy. W szkole dyskryminacja może przyjmować formę:

- pozbawiania praw,
- wyśmiewania,
- wyzywania,
- izolacji,
- poniżających komentarzy,
- przemocy fizycznej, w tym przemocy seksualnej.

Jeżeli nauczyciel/ka faworyzuje niektórych uczniów nie na podstawie obiektywnych kryteriów, ale z powodu przynależności tych osób do grup postrzeganych jako „lepsze” – również mamy do czynienia z dyskryminacją. Zgodnie z przepisami prawa szkoła powinna być miejscem wolnym od dyskryminacji. Chroni to zwłaszcza dzieci biedne i niepełnosprawne, dziewczęta, dzieci o innym niż polskie pochodzeniu narodowym, etnicznym i innym obywatelstwie, o innym niż katolickie wyznaniu bądź bezwyznaniowe, o innym niż biały kolorze skóry, o innej niż heteroseksualna orientacji seksualnej.

Co możemy zrobić jeśli nasze dziecko albo inny uczeń lub uczennica doświadcza dyskryminacji lub związanej z nią przemocy w szkole?

4

Krok 1

- zapewnij dziecku, że to co wydarzyło się w szkole nigdy nie powinno mieć miejsca oraz że to nie ono ponosi winę za zachowanie rówieśników bądź nauczyciela/nauczycielki.
- daj znać, że dziecko może na Tobie polegać, że doceniasz to, kiedy mówi ci o tym, co dzieje się w szkole.

Krok 2

Masz prawo zwrócić się do szkoły i zasignalizować problem.

- porozmawiaj w pierwszej kolejności z osobami najbliższymi dziecku – z wychowawcą/wychowawczynią klasy, nauczycielem/nauczycielką
- porozmawiaj z dyrekcją, która jest odpowiedzialna za bezpieczeństwo dziecka w szkole oraz jakością pracy kadry pedagogicznej.

Dyrekcji sprawę możesz przedstawić w trakcie bezpośredniego spotkania lub w formie pisma złożonego w sekretariacie szkoły. Na pismo dyrekcja musi odpowiedzieć w ciągu miesiąca. Formalnie (Kodeks Postępowania Administracyjnego) takie pismo nosi nazwę skargi.

Krok 3

Masz prawo zwrócić się do kuratorium oświaty jako instytucji nadzoru pedagogicznego. To rozwiązanie w sytuacji, kiedy szkoła nie widzi problemu lub nie podejmuje skutecznych działań.

Zadzwoń do kuratorium z prośbą o poradę lub umów się na bezpośrednią rozmowę. Masz także prawo złożyć formalną skargę (Kodeks Postępowania Administracyjnego). Na pismo kuratorium musi odpowiedzieć w ciągu miesiąca.

2

„system oświaty zapewnia w szczególności utrzymywanie **bezpiecznych** i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach i placówkach”

Art. 1 punkt 10 Ustawy o systemie oświaty

Co może kuratorium oświaty w reakcji na sytuację dyskryminacji bądź związanej z nią przemocy w szkole?

5

Jakim obszarem m.in. przygląda się kuratorium oświaty?

- przestrzeganie praw dziecka i praw ucznia oraz upowszechnianie wiedzy o tych prawach;
- zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Co może kuratorium oświaty?

Kuratorium może przeprowadzić postępowanie wyjaśniające w trybie kontroli. Jest to tzw. kontrola doraźna, przeprowadzana przez wizytatorów kuratorium na terenie szkoły. Ma ona na celu sprawdzenie, czy faktycznie doszło do naruszenia prawa dziecka i ewentualne podanie sposobów zmierzających do naprawy sytuacji. Z każdej kontroli doraźnej powstaje protokół pokontrolny, który może zawierać zalecenia pokontrolne, które są dla dyrekcji szkoły wiążące.

Gdzie jeszcze możemy zainterweniować?

6

Rzecznik Praw Dziecka (RPD)

RPD może podjąć interwencję, jeśli wyślemy wniosek. Wniosek można złożyć osobiście, wysłać go listem tradycyjnym lub za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres rpdp@brpd.gov.pl. Chcesz dowiedzieć się więcej – zajrzyj na stronę www.brpd.gov.pl.

Rzecznik Praw Obywatelskich (RPO)

RPO może podjąć interwencję, jeśli wyślemy wniosek. Wniosek można złożyć osobiście (ustnie lub pisemnie), wysłać listem tradycyjnym lub korzystając z formularza na stronie internetowej www.rpo.gov.pl. Chcesz dowiedzieć się więcej – zadzwoń na bezpłatną infolinię: 800 676 676.

3

Osoby dorosłe pracujące w szkole mają obowiązek chronić dziecko przed wyśmiewaniem i gnębieniem ze strony rówieśników z tego powodu, że jest ono postrzegane jako „inne”.

Nauczyciele i nauczycielki mają obowiązek równo traktować wszystkich uczniów i uczennice oraz kształtować postawy otwartości i szacunku do każdego człowieka.

Nauczyciel obowiązany jest:

- rzetelnie realizować zadania związane z (...) zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę;
- wspierać każdego ucznia w jego rozwoju;
- kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka;
- dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.

Art. 6 Ustawy Karta Nauczyciela

Dyrektor sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą uczącą się w szkole, co obejmuje m.in.:

- „zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę” (Art. 7 Ustawy Karta Nauczyciela)
- nadzór pedagogiczny nad działalnością zatrudnionych nauczycieli i nauczycielek

Rodzice – organizujcie się!

7

- Bywa, że indywidualne podejmowanie sprawy nie przynosi efektów. Wówczas porozmawiajcie z innymi rodzicami z klasy dziecka i z innych roczników. Być może okaże się, że problem dotyka większej liczby dzieci. Spotkajcie się, porozmawiajcie oraz załóżcie rodzicielską koalicję na rzecz szkoły wolnej od dyskryminacji i przemocy motywowanej uprzedzeniami.
- Poruszcie ten problem na Radzie Rodziców, podejmijcie działania zmierzające do dyskusji na temat przeciwdziałania dyskryminacji przy okazji uchwalania programu wychowawczego i programu profilaktyki.

Występowanie grupowo przed dyrekcją szkoły i innymi decydentami może być znacznie skuteczniejsze niż tony indywidualnych pism składanych w sekretariatach instytucji oświatowych.

O dyskryminacji w szkole oraz skutecznych narzędziach jej przeciwdziałania przeczytasz na:

www.tea.org.pl
fb.com/tea
fb.com/szkolarownosci

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
WARSZAWA

eea grants

FUNDACJA
BATOREGO

FUNDACJA
DZIECI I MŁODZIEŻY

Zrealizowano we współpracy z Fundacją im. Heinricha Bölla w Warszawie. Zrealizowano w ramach projektu „Edukacja antydyskryminacyjna – sprawdzam! wspieram!” finansowanego w ramach Programu Obywatela dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG.

Zawarte w tekście poglądy, konkluzje i postulaty wyrażają opinie Towarzystwa Edukacji Antydyskryminacyjnej i nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Fundacji im. Heinricha Bölla.

Na licencji Creative Commons „Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe”

Projekt: Marianna Wybieralska
Ilustracje na licencji CC BY 3.0: Stephen Plaster, Luis Prado, Michael Stüker, Gregor Črešnar, Jaclyne Ooi